

IZHAJA VSAK DAN

Izid ob nedeljah in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 8 zjutraj. Pesevniške številke, se prodajajo po 3 nrv. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kraju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nrv. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. OENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, smrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačilno in utožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorako.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročnika brez dopolnjenega naročnina, se uprava ne ozira. Naročnina na naslednje izdaje „EDINOSTI“ stane: za leto leta K 24, za pol leta K 12, za 3 mesece K 6. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilno pisana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnina, oglasne in reklamacijske pošiljke na upravo lista. **UREDNIŠTVO:** ulica Giorgio Galati 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik **ŠTEFAN GODINA**. Lastnik: kopenski list „Edinost“. — Tiskarna: Tiskarna „Edinost“ v pisarni zadruga s omejenim poročilom v Trstu, ulica Giorgio Galati št. 18. Pošilje-branilni račun št. 841-632. TELEFON št. 11-57.

Politično društvo „Edinost“

sklicuje

volilne shode

s tem-le dnevnim redom:

Reklamacijsko postopanje in državnozborske volilne.

In sicer:

za soboto, dne 20. maja 1911

ob 8. uri zvečer

1) V gost. „Pri starem Matevžu“ v Kolonji.

Za nedeljo 21. maja 1911

1) Ob 11. uri predpoldne v gostilno gosp. Avgušтина Pečar na Katinari.

2) Ob 4. uri popoldne v „Kons. društvo“ v Lonjeru.

ROJAKI! Zberite se v velikem številu, da trdno sklenemo svoje vrste in se skupno okrepimo za bližnji boj!

BRZOJAVNE VESTI.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 17. Zbornica je nadaljevala debato o proračunu trgovinskega ministerstva.

Govorilo je več govornikov in tudi finančni minister Lukacs, ki je prosil, naj zbornica vsprejme proračun. (Zivahna pohvala). Proračun je bil vsprejet v splošnosti in v podrobnostih, nakar je bila razprava odgodjena na jutri.

Srpska skupščina.

BELIGRAD 17. Skupščina je v prvem čitanju z 86 proti 31 glasom vsprejela zakonski načrt o apanazah kraljevih sinov in hčera.

Sežiganje mrličev v pruski zbornici.

BEROLIN 17. Poslanska zbornica je pričela danes drugo razpravo zakonskega načrta o sežiganju mrličev. Komisija je predlagala, naj se zakonski načrt odkloni. — O predlogu se bo glasovalo po imenih.

Finski dež. zbor zaključen.

PETROGRAD 17. Carski manifest ukazuje, da generalni guverner zaključi sedanji finski deželni zbor.

Nemški prestolonaslednik v Petrogradu.

CARSKOJE SELO 17. Danes sta dospela semkaj nemški prestolonaslednik in prestolonaslednica. Na kolodvoru so ju pozdravila car in carica ter carska rodbina. Na potu v Aleksandrovo palačo je množica ljudstva navdušeno pozdravljala visoka gosta.

Vprašanje „kadijev“ na Kreti.

CARIGRAD 17. Glasom zanesljivih poročil so prvi poslaniški dragomani zaščitnih velevlasti priobčili Turčiji, da jej svetujejo, naj ne pošilja „kadijev“ (mohamedanskih sodnikov) na Kreto, da ne bi s tem izzvala novih zmešnjav. — V diplomatskih krogih pa izjavljajo, da priznavajo velevlasti, da

imajo krečanski mohamedanci pravico do imenovanja kadijev.

Premirje v Meksiki.

NEW-JORK 17. „Associated Press“ je zvedela iz Juareza, da vlada in uporniki proglasijo tekem 24 ur splošno premirje v Meksiki.

Neurje.

DUNAJ 17. Kakor poročajo listi, je bilo včeraj popoldne v Mödlingu in Badenu silno neurje s točo, ki je napravila mnogo škode.

LVOV 17. V Boryslavu je divjal včeraj silen vihar, utrgal se je tudi oblak, kar je povzročilo velika opustošenja, mesto je bilo poplavljenno. Voda je udrila v hiše in prodajalnice. Most, ki se nahaja sredi mesta, je bil poškodovan, tako da je bil promet pretrgan vso noč. Hiše in petrolejni rovi so zelo trpeli vsled neurja. Tovorni vozovi ne morejo pasirati ceste v Boryslavu in Tustanovic.

BRNO 17. Včeraj je bil v Bojkovicu (okr. Ogr. Brod). Nejednico in Šumicu silen naliv s točo, ki je povzročila veliko škodo. V Bojkovicu in sosednih občinah je povzročila razvedjala vse mostove okrajnih cest ter odnesla posamična gospodarska poslopja. 60 hiš je močno poškodovanih. Tudi v mnogih sosednih občinah je napravila nevihta veliko škodo. Voda je že upadla.

BRNO 17. V Velikem Mezeriču in okolici je bil včeraj silen naliv, ki je trajal dve uri. V Velikem Mezeriču je udrila voda tudi v nekatere hiše. Več sosednih občin je bilo tudi pod vodo.

PRAGA 17. Kakor poročajo „Union“ v svojem opoldnanskem listu, se je med pacavskim in kameniškim okrajem utrgal oblak, kar je povzročilo silno škodo. Trije ljudje so baje utonili.

Ruska duma.

PETROGRAD 17. Državna дума je vsprejela tri zakonske predloge, s prvimi se dovoljuje ministerstvu vojne mornarice kredit za ojačenje črnomoškega brodogoja, z drugim za leto 1911 kredit za ojačenje drž. obrambe in s tretjim se ustanovlja mesto diplomatičnega uradnika pri generalnemu guvernerju v Irkutsku.

Turčija.

CARIGRAD 16. Med valijem in grško občino v Smirni je izbruhnil konflikt, ker vali ne pušča več metropolita v upravni svet vilajeta. Metropolita Krisostoma so namreč ovadili, da je dal povodom godu grškega kralja razvesiti na cerkvi zastave. Občinski svet je poslal velikemu vezirju ter ministrom za vojno, za notranje stvari in pravosodje brzojavke, v katerih se izpodbija ovadbo in protestuje proti postopanju valija.

CARIGRAD 17. „Jeune Turc“ poročajo, da je bil odstavljen jeruzalemski mutesarif radi tatvine v Omarjevi mošaji.

Revolucionarno gibanje na Kitajskem.

PETROGRAD 17. V kitajskih pokrajinah se širi revolucionarno gibanje. — Redarstvo simpatizuje z revolucionarnimi vojniki in je samo postavljeno pod nadzorstvo.

Požar v Kirinu.

HARBIN 17. Požar v Kirinu je uničil 8387 poslopij v vrednosti 15 mil. rubljev

ter 446 prodajalnic in 15 bankirskih kontoarjev. Vso škodo cenijo na 40 milijonov rubljev.

Kolera.

CARIGRAD 16. V Smirni je od 26. m. m. do 14. tekočega meseca obolelo za kolero devet oseb, od teh jih je sedem umrlo.

Ustaja v Albaniji.

CARIGRAD 17. Brzojavke došle vojnemu ministerstvu pravijo, da je ostal brez vspeha proglaš vrhne poveljnika, ki je pozval Malisore, naj se podreže. Uporniki so napadli kolono Muhidinovo pri Kastratu in dve barki, ki sta vozile čete v Helm. Čete so tedaj začele streljati in so napadle upornike na samoborskih višavah. Zasedle so te višave in tri hribe nasproti Helmu in gori Dečice. Vojaki so izgubili devet mož. — Vali iz Skoplja poročajo, da so ustaši napadli pri Gusinju narednika in pet vojakov Velipehove kolone. Narednik in en vojak sta bita ubita, neki drugi vojak pa ranjen. Dve torpedovki odplujeta baje fakoj v Sv. Ivan v Medui.

Iz Maroka.

TANGER 17. Kakor poročajo, se je pred Fezom vršil dne 11. t. m. velik boj, v katerem so bili uporniki poraženi. Ti poslednji priznavajo, da so do sedaj imeli velike izgube.

MADRID 17. Generalni kapitan v Melill poročajo, da zahtevajo rodovi blizu Alhucemasa odločno, naj Španska štiti njihovo ozemlje.

Dunaj 17. Danes predpoldne je pričel kongres upravnih uradnikov avstrijskih kazniin in sodnijskih ječ. Kongres bo trajal dva dni.

Karlovc 17. Danes je bila slovesno otvorjena srbsko-pravoslavna škofovska sinoda.

Berolin 17. Komisija državnega zbora za reformo kazenskega zakonika je včeraj sklenila, da se v načelu obdrži smrtna kazen.

Beligrad 16. Skupščina je z 42 od 58 glasov vsprejela zakonski načrt, ki prepoveduje vsem uradnikom, da se ne smejo aktivno udeleževati politike.

Naše srednje šole.

III.

Poglejmo še enkrat našo razpredelnico glede pouka slovenščine na tržaški gimnaziji! Ta predmet se je učil na dva načina: relativno obvezno in neobvezno. Relativno obvezno v toliko, da je dijak za vse tekoče šolsko leto bil obvezan učiti se slovenski, ako se je početkom leta oglašil k pouku, ter tudi trpeti eventualne neugodne posledice klasifikacije; moral je torej zaradi petice iz slovenščine razred ponavljati, ni pa bil primoran kakor repetent učiti se slovenščine, če se v začetku leta ni na novo priglasil k slovenščini. Pokazal se je torej tu fenomen avstrijske nemške pedagogike, da je pač moral dijak razred ponavljati zaradi nepovoljnih vspehov v določenem predmetu (tu materinem jeziku), ni pa bil primoran v tem ponavljanem razredu učiti se predmeta, ki mu je povzročil ponavljanje! — Čemu je dijak v tem slučaju ponavljal razred, za to se ni brigal nihče, saj učitelj

vsled važnih državnih in političnih vzrokov in Karol se je previdno umikal vsemu, kar bi slogo, ki je bila na tem polju potrebna in možna med njima, skalilo na katerikoli način.

Za to je bil hvaležen, da se je sprevod približal Gorski veži, pred katero, ne daleč veže Starega mesta, je stal novo ustanovljeni samostan svetega Ambroža.

S pregledom na ta samostan, v katerega je bil Karol uvel menihe reda svetega Benedikta in kjer se je vršilo bogoslužje po Mediolanski liturgiji, se je končal današnji slavnostni sprevod. Bilo je že zdavnaj čez poludne, ko sta oba vladarja ob bokih kraljice Ane v kraljevi palači sela k pojedini, katere se je udeležila vsa gospoda iz družine poljskega kralja in odlični dvorjani kralja Karola, kakor tudi najvišji deželni uradniki.

Po gostiji so se vršile kratkočasne zabave v sosednjih prostornih kraljevskih sobanah. Potujoči pevci, čarovniki in proročevalci, katerim je v onih dobah Praga nudila živeža v izobilju, so bili privedeni pred visoko družbo, da bi jo zabavali s svojo umetnostjo, svojimi burkami, dovtipi in čarovnijami.

II.

Kralj Kazimir niti ni mogel dočakati, da se skonča ta dan, da se more podati v svoje sobe, ki so bile opremljene z vso tedaj možno udobnostjo in okrašene z vso

krasoto, ki so si jo tedaj zamogli vladarji privoščati, prirejene zanj v najjužnejšem delu kraljevske palače, blizu prve notranje veže v prvem nadstropju. V sosednjih sobah in v sobanah v pritličju je bila razvrščena njegova družina, sestavljena iz najodličnejših vojvod in poljskih gospodov.

Kako se je oddahnil njihov zapovednik, ko je zvečer tudi njih vse odpustil in ostal v svoji sobi samo s svojim komornikom in zaupnikom Domešom!

Hito je potegnil s sebe dragoceno lovsko obleko iz zelenega baržuna, obšito z najredkejšo soboljo kožuho; brezbrizno se je poveznil v visok naslonjač, pregrnjen z najfinejšo medvedjo kožo, in je dal Domešu znamenje, da pristopi čisto tesno predenj.

Domeš, debel štiridesetletnik s prijaznim zarudelim licem, že malo posivelimi brkami in plešasto glavo, odet po načinu vitezev v modre sukneje šaravare in konutuš iz istega blaga, obšit z bleščečo se kunino, kakor da bi bil že čakal na ta trenotek in še bolj na znamenje, je z blagim smehljajem zatisnil desno oko in je iz mraka, ki je že zavladal v doljnem delu kraljevske sobe, s par prožnimi koraki po končeh prstov pristopil pred svojega zapovednika. Globoko se je priklonil in prekrizal roki na prsih.

„Zadovoljen sem s teboj“ — ga je

slovenščine itak ni prišel do veljave. Taka relativno obveznega pouka se je udeleževalo v letih 1900/01 do 1909/10 od 72-34% (1903/4) do 95-63% (1900/1) vseh slovenskih učencev, poprečno torej 84-86%. Dobrih 15% našega dijaštva je torej z uradnim dovoljenjem zanemarjal pouk v materinem jeziku! Morda bi kdo mislil, da je to malenkost (tudi vladni gospodje so tu in tam tega mnenja), a stvar ni tako simpel. Ti Slovenci, ki se na strogo nemški gimnaziji ne uče slovenščine, so dragocen instrument avstrijske nemške birokracije, ki nam zadnjo kraško vas preplavlja z uradno nemščino. (Če kdo trdi, da to ni res, naj mi pove, kje je videl samoslovenski napis na poštnem uradu ali pa na žandarmerijski postaji!). Tak človek, ki ne zna svoje materinščine več, nego se je naučil doma, se čuva, pisati kedaj kako vrstico slovenski in v uradu je tak mož najboljši vzdrževalec nemškega uradnega jezika, a vendar „zna slovenski“, kar prihaja v poštev pri kvalifikaciji in pri obvešanju s strankami. Takih slovenskih uradnikov imamo, žal, še povsod in če bi jih ne bilo, bi pač vlada nemogla v popolnoma nemških deželah (kakor je Primorska), še v tolikem obsegu vzdrževati nemški uradni jezik.

Drug način poučevanja slovenščine na tržaški gimnaziji je bil neobvezen pouk. Tega se je udeleževalo le malo slovenskih dijakov, v celoti le 3-29%. Med temi so bili večinoma le še po imenu Slovenci, torej dijaki, ki so prihajali iz poitaljančenih ali ponemčenih slovenskih družin. V zadnjih letih so sicer tisto „relativno“ obveznost spremenili v toliko, da je enkratna priglasitev k slovenskemu pouku, recimo v I. razredu, veljala za ves čas študija na tej gimnaziji, vendar pa so še pustili mala vrata, da je v prvem semestru po priglasitvi lahko vsakdo zopet izstopil. To velja še danes in pade s prihodnjim šolskim letom, če je res, kar se je te dni razglasilo, da bosta deželna jezika obilgata predmeta. — Radovedni smo pa, kako bo glede mature? Na normalnih srednjih šolah se dela namreč maturni izpit le iz učnega jezika, ki je seveda materini jezik dijakov, torej glavni jezik posameznika. Kako bo s tem v Trstu? Ali bodo slovenske in laške dijake izpraševali le iz nemškega kakor učnega jezika? To je trenutno za dijaka sicer boljše, a izgublja pa tak dijak važen dokaz o znanju svoje materinščine: maturni izpit. A s kako pravico se zopet more zahtevati od nemškega dijak pri maturi več, nego od nemškega? To je že proti ministerski naredbi, ki odreja le izpit iz učnega jezika. Edina rešitev iz te zagate je: dajte vsakemu narodu šol v njegovem jeziku!

Do te zahteve nas privaja tudi pogled na našo razpredelnico. Torej naroda, ki imata 31-43% in 30-70% - 61-73% vsega dijaštva, nimata svojega učnega jezika, ampak se morata mučiti s tujim učnim jezikom, katerega govori le 30-44% vsega dijaštva te šole. Tu ni nikakega izgovora, da je tako-le z ozirom na razmere, ampak to je brutalno žrtvovanje pravic dveh večjih na korist tretjemu, ki uzurpira za-se ugodnost položaja. In tega mi ne bomo več trpeli. — Če Lahi zadovoljno še nadalje pošiljajo svoje dijake v nemško tržaško gimnazijo, nas to nič ne briga, a mi, — to naj si

ogovoril kralj s prijaznim, nekoliko zamolklim glasom. „Tu vzemi,“ in podal mu je nekoliko srebrnih denarjev. „Poišči in privošč si danes v Pragi kako prijetno zabavo.“

Domeš je z najpokornejšim poklonom vsprejel kraljevski dar in dejal s pomembnim naglasom:

„Tvoja kraljevska Milost bodi vedno trdno prepričana o moji najpopolnejši udanosti in najzvestejši službi!“

Domeš je govoril češko in kralj poljsko. Kazimir ga je pred petnajstimi leti kakor ubožanega, toda za dvorjansko službo jako sposobnega viteza na lastno priporočilo kralja Karola vsprejel v svojo družino in rad ga je slišal govoriti v njegovem materinem jeziku.

„O tvoji zvesti udanosti napram meni imam mnogo lepih dokazov,“ ga je pohvalil, „in zato,“ je dodeljal napolu šepetaje, „sem izbral tebe, da izvedeš nalogo, na kateri mi je mnogo ležeče.“

„Moje življenje je last Tvoje kraljevske Milosti!“ je vskliknil Domeš in sklonil pred kraljem svoja kolena.

„Tebi ne bo to nič težavnega,“ je dejal Kazimir, mignivši mu, naj vstane. „Se manj je s tem zvezana kaka nevarnost. Morda še nisi pozabil, kako Praga izgleda in zamoreš tudi bolje povpraševati, nego bi mogel to še tako premeten Poljak.“

PODLISTEK.

Češka Magdalena.

Zgodovinska novela iz XIV. stoletja. — Spisal Ferdinand Schulz. — Poslovenil H. V.

Kralj Karol, torej mož, poln življenske moči — dovršil je pravkar štirideseto leto svoje dobe — je z zadovoljstvom vsprejel to pojasnilo kralja Kazimira, a obrnil je pogovor k drugemu predmetu, namenoma, da bi ne bil na kak način prisiljen v zahvalo omenjati njegovega zakonskega življenja.

Bil je v resnici zadovoljen, da ni kralj Kazimir pred petnajstimi leti postal njegov svak. Takrat je seveda nagovarjal sestro Marketo, naj se ne upira in naj poda Kazimirju svojo roko. A ona, kakor bi bila slutila, kaka nesreča bi jo dohitela v zakonu s Kazimirom, se je upirala tako dolgo, dokler je ni smrt rešila iz te zagate. Sedaj Karol že zdavnaj priznava, da se je Marketa vsled božjega navdihljenja branila vsprejeti iz rok Kazimira krono poljske kraljice. Bila bi to za njo mučeniška krona...

Toda sedaj ni bilo potrebno, dotikati se teh stvari; Kazimir se je pripeljal v Prago

vladni krogi dobro zapomnijo! — mi hočemo imeti v Trstu za svojo mladino svojih šol, kjer bodo učitelji naše krvi vzgajali našo mladino!

Ce smo v desetih letih ob tako neugodnih razmerah in ob izključitvi velikih okrajev imeli na gimnaziji v Trstu poprečno svojega dijaštva 143 duš, potem je to za vladno kategoričen imperativ, da takoj aktivira slovensko srednjo šolo v Trstu ter tako ustrezno upravičenim zahtevam ne le tržaškega slovenskega prebivalstva, ampak omogoči tudi prebivalstvu tržaške okolice, Krasa in severne Istre, posluževati se za svoje sinove srednjih šol v največji bližini in v domači deželi. Svetujemo pa prizadetim krogom, naj te stvari ne jemljejo v pretres s stališča predsodkov, da bi taka kreacija vzbudila šum v nam Slovencem neprijaznih Nemcih in Lahih. Ne, vlada naj upošteva samo to, da če se je moglo na tuji dimnaziji, s tujimi profesorji, direktorji in deželnimi šolskimi nadzorniki vzdržati v desetletnem razdobju poprečno 143 naših dijakov, je to neovrgljiv dokaz, da imamo Slovenci na tržaškem ozemlju in njega bližnji okolici za študij zmožne iz zavzetne mladine. Tej mladini pa jemati priliko za študij, kakor se to godi zdaj glede mladine iz tržaške okolice, Krasa in severne Istre (kajti iz tamošnjih ljudskih šol ne more nikdo neposredno prestopiti na tržaške srednje šole), ali jej oteževati uk potom tuje učnega jezika in tujih, v veliki večini neprijaznih nam profesorjev in višjih šolsko-uradnih funkcionarjev: to vendar ne more biti naloga vlade, ki je prsegla na ustavo! Gospoda, otrešite se vendar enkrat predsodkov in vrzite svoje fantome v staro šaro: tu je treba vzgajati dva naroda, a ne daviti ju! Čemu nam odrekate vse pravice, ko vidite, da nas vendar ne morete ugonobiti? Priznajte nam zakonito zajamčene pravice kakor nas tudi ne odvzujete od zakonito naloženih nam dolžnosti državljanov! Če nas poznate v davkarji in v vojašnici, kamor moramo tudi mi pošiljati svoj denar in svojo krv, poznajte nas tudi tam, kjer se daja narodu duševna hrana!

Saj boste s tem koristili le državi, kajti ta država, ki zna vzgajati svoje narode naravno, ima prihodnost; država nezadovoljnih narodov pa si sama piše svojo sodo.

Sklepam s klicem: v prihodnji jeseni se mora v Trstu otvoriti slov. srednja šola!

Sinočnji volilni shod.

Odgovor tržaškega slovenstva na magistratove lumparije.

Kljubu slabemu vremenu se je brez vsake agitacije zbralo večeraj v „Narodnem domu“ toliko zavednih slovenskih volilcev, da je bila gledališka dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Zbrali so se, da odgovoré mirno in dostojno na nečuvno nasilstvo, kršenja zakona in lumparijo, ki jo je tržaški magistrat zakrivil s tem, da je en del volilcev izločil iz IV. in ga priključil I. volilnemu okraju.

Shod je otvoril predsednik pol. društva „Edinost“ dr. Wilfan, ki je rekel da je došla inicijativa za ta shod iz vrst volilcev samih in ne od odbora političnega društva. To je popolnoma prav, ker dokazuje, da so naši volilci zavedni, ter pripravljivi tudi sami, brez inicijative od druge strani, varovati svoje pravice. Vendar on ne bi hotel, da ostane naša javnost pod utisom, da je odbor političnega društva zanemaril kako dolžnost. Odbor ima ravno v tem vprašanju zavest, da je storil svojo dolžnost. Ravno slovenska stranka, katero vodi politično društvo „Edinost“, je našla pot za edino pravo rešitev tega vprašanja.

Dr. Rybář je rekel, da je javnost v Trstu po pravici razburjena radi vprašanja, zбог katerega je bil sklican današnji shod, ker je to velike važnosti za vspeh volitev. Magistrat je izločil iz IV. okraja celi del mesta, ter ga priključil IV. okraju. V izločenih okrajih bivajo izključno delavci, ki bodo v izključno delavskem okraju šentjakobskem izgino, dočim dobe liberalci v IV. okraju nado na zmago.

Govornik pojasnjuje potem na podlagi narisa tržaškega mesta mestni del, katerega je magistrat izločil iz IV. in ga priključil I. volilnemu okraju. Zakaj je magistrat to storil, dosedaj še ni pojasnil. Glasom „Piccola“ pa so prišli magistratovi pismouki, učenjaki in farizeji (Smeh) šele sedaj na to, da razdelitev okrajev, ki je služila za podlago ljudskemu štetju leta 1900, ni prava. Na magistratu imajo toliko juristov, ki nimajo drugega dela kakor da študirajo zakone, da bi bili morali priti na to že leta 1907 in če niso prišli, so pravi tepci, ali pa ... mislite si sami kaj. (Klici: lumpi!) Da, gospodje naj si zberejo eno ali drugo, da so neumneži ali zlobneži.

Govornik omenja, da je bilo odposlanstvo političnega društva „Edinost“ na namestništvu, kjer je obrazložilo naše stališče; namestništvo je poslalo na Dunaj uradnika, ki bo v državnem zboru študiral material, ki je služil v podlago pri razdelitvi volilnih okrajev.

Govornik dokazuje potem, da si je magistrat hotel tudi takrat pomagati iz zadrege z lumparijo. Kakor dosedaj, si bo gotovo vladajoča stranka tudi zanaprej skušala pomagati z različnimi lumparijami, posluževala se bo vseh sredstev. Bodimo zatorej budni, ter delajmo da zmagamo.

G. Jaklič pravi, da se je povdarjalo, da so današnji shod sklicali nekaki nezadovoljneži. On je z vspehom povsem zadovoljen. Vidi da so naši voditelji storili svojo dolžnost. Videl je že več volitev, a še nikdar ni bilo takega zanimanja kakor letos. Povdarja da ako storimo vsi svojo dolžnost, moramo spraviti našega kandidata v IV. okraju v ožjo volitev.

G. Križmančič pravi, da oni, ki na trgu najbolj kričijo, ima tudi prav. Zato bi morali tudi mi kričati. Ne zameri kamori, da dela tako kakor dela, zameri pa vladi, ki kamori ne stopi na prste. Morali bi iti na veliki trg in tam kričati, pa tudi še kaj drugega storiti.

Dr. Wilfan je na to zaključil shod s pozivom na navzoče, naj delajo vsak po svoji moči za konečno zmago.

Dnevne novice.

Razkol v soc.-demokratični stranki. — V nedeljo je prišlo v Brnu do konečne ločitve med češko-centralističnimi in češko-slovenskimi socialnimi demokrati. Centralisti so se konstituirali kakor češka sekcija mednarodne socialne demokracije. Na ta shod so poslali nemški socialisti pismo, v katerem pravijo, da se nočejo in ne morejo umešavati v spor med češkimi sodrugi.

Poljsko-napredno stranko so ustanovili v Lvovu. Njen program pravi, da bo nova stranka podpirala ono avstrijsko politiko, ki vidi bodočnost države v demokratizaciji, v resničen parlamentarizmu in v samostojnosti narodov.

Podpirala bo politiko, ki se bo v Berlinu zavzemala za poljski narod. — Nova stranka bo tudi stala na stališču svobode vesti, tiska in besede. Zavzemala se bo za socialni napredek in delavsko varstvo. Malorusko vprašanje bo treba rešiti v demokratičnem smislu, židovsko vprašanje na podlagi popolne enakopravnosti.

Papež je zopet obolen na kili. Kakor poročajo iz Rima, nima mrzlice.

Kongres proti jetiki se vrši ravnokar na Dunaju. Navzočih je mnogo odličnih zdravnikov.

Umorjen poslanec. V Bekes-Czabi na Ogrskem sta neki Gabriel Zsilinski in njegov brat dr. Andrej Zsilinski iz političnih razlogov umorila agrarnega poslanca Achima. Ustreljen je bil z revolverjem in je umrl v bolnišnici. Oba brata sta bila aretirana. Med kmeti vlada velikansko razburjenje.

Domače vesti.

Poroka. Včeraj se je poročil v Rojanu g. Antonin Vosátka, kontrolor Ustredne češke banke, z rodoljubno gospico Mici Gromovo, hčerko iz znane rodoljubne rodbine Gromove.

Mladi dvojici naše iskrene čestitke!

Odlikovanje. Cesar je podelil finančnemu svetniku Blažu Laneve v Trstu, viteški križec Fran Josipovega reda.

Križani in Gregorin. — Laži „Gorice“. Pod naslovom „Križani in Gregorin“ piše „Gorica“ v zadnji svoji številki:

„Pravijo, da so se Križani svoj čas obrnili na dr. Gregorina z neko prošnjo v zadevi premestitve c. kr. uradov iz Ajdovščine v Sv. Križ ali na Cesto. A dr. Gregorin je smatral to zadevo za tako važno, da je odgovoril na tozadevno pismo šele po treh mesecih in sicer v takem smislu, da je bilo za Križane neugodno, pač pa ugodno za Ajdovce, katere „visoko ceni“. Križani pa so ostali z dolgim nosom in so debelo gledali. — In sedaj naj bi ga Križanje v zahvalo za to, da je šel Ajdovcem na roko njim na škodo, še volili! Križki križ podpira torej tistega, ki noče c. kr. uradov v Sv. Križu. Kaj pravijo Križanje k temu! Tržaški advokat uže ve, kaj dela in tudi ve, kje ima pričakovati večje zaslonbe... On nikoli ne zgubi.

Križanje in Cestarci pa ne bodo podpirali onih, ki jih puščajo na cedilu!

13. junij bo govoril. Naši somišljeniki pa na noge! Vstran vsi pomisleki! V boju je zmaga!

Gornja vest „Gorice“ je zlobno zavijanje resnice v jasen namen, da bi odvrčala Križane od Gregorinove kandidature, a istodobno je tudi dokazom, da „Gorica“ nima proti tej kandidaturi resnih in stvarnih razlogov. Proti takemu drznemu zavijanju resnice je postal dr. Gregorin „Gorici“ ta-le popravek:

Osrednji reklamacijski urad pol. društva „Edinost“

za vse volilne okraje

mesta in okolice se nahaja v „Nar. Domu“. — Rojaki, tja obrnite se takoj v vseh dvomljivih slučajih in ne odlašajte do zadnjega dneva.

„Res je, da so se Križani, oziroma, da se je mestno županstvo Sv. Križ obrnilo na me s prošnjo v zadevi premestitve c. kr. uradov iz Ajdovščine v Sv. Križ ali na Cesto, ni pa res, da sem na tozadevno pismo odgovoril še le po treh mesecih, marveč je res, da sem na pismo z dne 22. 2. 1910, prejeto 24. 2. 1910 odgovoril s pismom z dne 19. 3. 1910 potem, ko sem storil potrebne korake, da sem doznal, kako stoji stvar. Ni res, da sem šel Ajdovcem na roko na škodo Križanov, marveč je res, da sem gospodu predsedniku višjega sodišča obrazložil želje in zahteve Križanov ter da mi je isti g. predsednik izjavil, da je izključeno, da bi se moglo ugoditi želji Križanov, ker da je že kupljeno zemljišče v Ajdovščini, kjer bodo stali novi uradi ter da je dotična prošnja Križanov na ministerstvu, tako, da ne more izreči nikakega mnenja prej, nego pride ta vloga njemu v roke. Ni torej res, da sem pustil Križane na cedilu. Res je pa, da sem v svojem gori omenjenem pismu svetoval mestnemu županstvu občine Sv. Križ, naj se interesira pōtom državnega poslanca na ministerstvu, kedaj se odpošlje dotična prošnja v Trst, da se eventualno potem govori z g. predsednikom višjega sodišča ter da od takrat nisem prejel nobenega daljnega naloga niti odgovora od strani mestnega županstva v Sv. Križu.

Z odličnim spoštovanjem

Dr. Gustav Gregorin.“

Iz ravno navedenega popravka je jasno razvidno, da je dr. Gregorin storil, za kar ga je mestno županstvo v sv. Križu naprosilo. Ni pa njegova krivda, ako se je to mestno županstvo zganilo prekasno, to je, ko je bilo zemljišče v Ajdovščini za nove urade že nakupljeno. Tudi ni njegova krivda, da se omenjeno mestno županstvo ni v smislu njegovega nasveta obrnilo do katerega si budi državnega poslanca ter da ni potem o tozadevno storjenih korakih nič več obvestilo dra. Gregorina, ki je bil pripravljen — kakor se ga je poprej naprosilo — izposlovati vsprejem deputacije od strani namestnika in predsednika c. kr. višjega dež. sodišča ter jo spremljati in predstaviti. Če je kdo kaj kriv v tej stvari, je to gotovo le županstvo v sv. Križu, ker ni pravočasno storilo potrebnih korakov in ki se tudi pozneje ni držalo nasvetov dra. Gregorina. In to starejšino je sestajalo iz pristašev dr. Gregorinove stranke, kateri je bila v prvi vrsti dolžnost, da se zavzame za korist križke občine! Če ta stranka in njeni zastopniki, ki se vedno bahajo se svojo močjo, niso dosegli ničesar za sv. Križ, kako se more predbacivati — in to še z lažnjivimi navedbami — dru. Gregorinu, da je pustil Križane na cedilu?! Tega se mu ne more predbacivati — tem manje, ko je vendar — kakor je iz gornjega popravka razvidno — ravno on ustregel želji županstva, da-si ni bil ne deželni in ne državni poslanec za sv. Križ, in tudi ne politični somišljenik tedanjega mestnega zastopa! Dr. Gregorin se torej ni ravnal po morali stranke, h kateri pripada dr. Gregorčič in ki ravnokar proglašala nezprosena politični bojkot proti drugi stranki! To torej, kar služi dru. Gregorinu le v čast, skuša „Gorica“ lažljivo in zlobno spremeniti v dokaz dr. Gregorinove nemarnosti na škodo Križanov. To je že višek politične pokvarjenosti in ni ne krščansko, ne katoliško ter smo uverjeni, da je sedaj Križanom jasno, kje je resnica in kje je laž in kdo je zanemarljal njih koristi ob vprašanju premestitve uradov v sv. Križ.

Dr. Šusteršič in mi! Gospod načelnik Vseslovenske Ljudske Stranke dr. Ivan Šusteršič si je na „shodu“ v „Unionu“ privoščil tudi „Edinost“. Dr. Šusteršiču ni prav, ker mi obsojamo, da na shodih voditelji S. L. S. pozivljajo svoje pristaše na boj na nož. O priliki protestnega shoda radi demonstracij proti namum smo rekli, da nikakor ni prav, ako S. L. S. še bolj razburja vsled samih dogodkov itak že razvnete duhove, mesto da bi voditelji uplivali pomirjevalno. — Dr. Šusteršič nas vprašuje, kaj bi mi rekli, ako bi bil n. pr. opljuvan v Dr. Rybář, voditelj tržaških Slovencev? V odgovor bodi mu povedano sledeče: Vse kaj drugega je, ako v tako burnem času, kakor je volilna doba, neuka in nerazsodna masa, ki se ne zaveda nikake odgovornosti, zagreša nekaj, kar je obsojanja vredno, nego pa če razsodni akademiki izobraženi voditelji, ki se morajo zavedati posledic in svoje odgovornosti, s takimi „argumenti“ pozivljajo na javnih shodih ljudstvo na maščevanje, kakor sta to storila dr. Krek in dr. Šusteršič na rečenem shodu. Zlasti prvi je pozivljaj naravnost na poboj s koli, tako, da je celo državni pravdnik moral njegov govor zapleniti na več mestih! In vprašati moramo dra. Šusteršiča: Ali ni stokrat bolj obsodbe vredno, ako političen voditelj, ki je ob enem tudi duhovnik „govori“ na javnem shodu v takem tonu, ki spada že pod kazenski zakon?! Na tak način ne govore pravi katoličani, s katerimi se identificira S. L. S. — Zato ponavljamo še enkrat: Ni prav, da S. L. S. tako razburja ljudstvo! Ljudstvo treba miriti, ne pa je razburjati!

Dr. Šusteršič in politika njegovega kluba. Dr. Šusteršiču tudi ni prav, ker mi ugiblujemo ali njegova stranka v novem parlamentu še ostane v slovenski opoziciji ali pa vstopi med vladne stranke. Dr. Šusteršič je rekel, da ima „Edinost“ neumno glavo in da so njeni somišljeniki v Trstu dovolj „verni“, da ji to verjamejo.

Na to bodi povedano g. dr. Šusteršiču, da so se te dni najrazličnejši slovenski, slovenski in neslovenski listi bavili z ugibanji o bodoči politiki dr. Šusteršičevega kluba. Zato se moramo g. dr. u Šusteršiču le čuditi, kako da ravno „Edinost“, kakor slovenskemu listu, zamerja, ker se bavi z vprašanjem, ki je v tesni zvezi z najvišimi interesi slovenskega naroda?! Te pravice si ne pušča jemati noben list in tudi mi si je ne puščamo kratiti.

„Edinost“ je za nič, ali za tržaške tepce še predobra! V drugi notici omenjamo, kako se je dr. Šusteršič na shodu v Ljubljani nevoljno obregnil ob naš list. Nam pa poročajo od privatne strani drugo verzijo, po kateri da se je dr. Šusteršič izrazil takole: „Edinost“ je za nič, ali za tržaške tepce še predobra.“

Gospod dr. Šusteršič bodi zagotovljen, da si mi prav čisto nič ne belimo glave, katera verzija odgovarja resnici: ali ona v „Slovincu“, ali ta naša privatna! Zabeležili smo to poslednjo, ker bi bila — ako resnična — tako karakterističen — poklon za tržaške Slovence, da bi si ga ti poslednji morali dobro zapomniti!

Razdelitev IV. in I. mestnega volilnega okraja razburja še vedno duhove in — beli lasé raznim juristom pri oblastih, ki so poklicane zavzeti stališče pri rešitvi spornega prašanja. Zato ne bo odveč, da se povrnem k stvari še s par besedi.

Po našem zakonu za volitve v poslansko zbornico je volilni okraj del avstrijskega ozemlja ali teritorija, katerega (za volitev upravičeni) prebivalci tvorijo volilno telo za volitev enega poslanca (oziroma, za nekatere gališke okraje, dveh poslancev).

Volilni okraji izvirajo torej iz teritorialne razdelitve avstrijskega ozemlja v volilne svrhe.

Ako se je zakonodajalec pri tej teritorialni razdelitvi naslanjal na sodne okraje, občine itd., ni tega storil, ker je sodne okraje, občine itd. kot take priznaval za sestavne dele volilnih okrajev, nego ker so okraji, občine itd. faktična podlaga statističnim predatom, po katerih se je pri volilni reformi presojevala primernost posameznih volilnih okrajev, in ker je tudi za praktično izvršitev volitev najprikladnejše, da se vršijo v okvirju sodnih okrajev, občin itd.

Da niti sodni okraji niti občine niti mestni okraji niso sestavni (ne dalje deljivi) deli volilnih okrajev, izhaja iz tega, da pozna volilni red z l. 1907. več volilnih okrajev, ki so napravljeni iz delov mestnih okrajev, n. pr. 2.—4., 8.—13. češki, 1.—7., 9. in 10. gališki volilni okraj. Sodni okraji, občine, mestni okraji so torej le teritorialna, faktična, ne pa sestavna, normativna podlaga volilnih okrajev.

Če je torej v volilnem redu označen kak volilni okraj samo po imenu mestnih okrajev, iz katerih naj bo sestavljen, je še treba rešiti quæstio facti ali dejansko prašanje, kateri teritorij si je zakonodajalec pod tem imenom mislil v resnici: kajti, kakor rečeno, ne administrativni enoti, nego teritoriju (z njegovim, v volitev upravičenim prebivalstvom) je zakonodajalec hotel dati mandat.

Tako presojanje spornega prašanja je tembolj na mestu, če se upošteva, da je bila volilna reforma tudi glede razdelitve mandatov, torej glede razdelitve volilnih okrajev uspeh trudopolnega pogajanja, proizvod s težkimi žrtvami doseženega kompromisa. Volilna reforma je ustvarila posamezne volilne okraje ravno z ozirom na teritorialno razdelitev prebivalstva po številu, po narodnosti, po socialni strukturi itd.

Ne ozirati se na to, kako teritorialno razdelitev je imel zakonodajalec pred očmi, pomenja v tem slučaju izmakniti kompromisu njegovo bistveno podlago, pomenja smrten greh proti namenu in duhu zakona.

Tej argumentaciji se ne upirajo določbe § 2. volilnega reda. Te določbe predvidejajo slučaj, da se v teku časa potom poklicanih faktorjev (deželnih zborov, ali, za Trst, od strani mestnega sveta: v § 6. mestnega statuta) spremenijo posamezni sodni okraji, občine, mestni okraji itd., ter odrejajo, da se v takem slučaju z njimi spremenijo tudi volilni okraji. Te določbe imajo pa, kakor je pravzaprav samo o sebi umevno, le to svrhu: osigurati teritorialni razdelitvi tisto praktično uporabnost, ki je, kakor gori rečeno, sploh bila v vodilo, ko se je razdelitev po sodnih okrajih, občinah, mestnih okrajih itd. vzela v podlago razdelitvi volilnih okrajev.

V našem slučaju pa vendar ne gre za poznejšo spremembo volilnega okraja, v našem slučaju gre temveč le za prašanje, kateri okraj po imenu Sv. Vit je zakonodajalec dodelil IV. mestnemu volilnemu okraju, ali oni po delitvi l. 1882, ali pa oni po delitvi l. 1900.

V prej omenjenih določbah § 2. je za-

Velikanski dohod zadnjih novosti pomladan. blaga za moške in ženske obleke :: **Križmančič & Breščak**, ul. Nuova 37 Trst.

konodajalec izhajal s premise, da se sodni okraji, občine, mestni okraji itd. kot administrativne enote po svojih mejah krijejo s teritoriji, katera je on pod njihovimi administrativnimi imeni dodelil posameznimi volilnimi okraji.

Ako je res, kar trdi „Piccolo“, (oblasti molčijo, da ni lepo!), da je razdelitev mestnih okrajev l. 1900 neveljavna (?), potem je ravno le samo to dokazano, da zakonodajalčeva premisa v tržaškem slučaju ni odgovarjala resnici, ni pa dokazano, da je zakonodajalec hotel dodeliti IV. volilnemu okraju oni Sv. Vit, ki so mu meje določene po veljavni (?) razdelitvi l. 1882, namesto onega Sv. Vita, ki je ustvarjen z neveljavno (?) razdelitvijo l. 1900.

To prašanje se reši le na podlagi zakonodajalčevih materialij (statističnih podatkov, narisov ali planov itd.) v zapisnikih poslanske zbornice in je že rešeno, kakor je izhajalo za vsakega razsodnega čitatelja iz včerajšnjega jezgrovitega in prepričevalnega članka g. dr. Rybára.

Ker je volilna pravica določena po pripadnosti k posameznim volilnim telesom, ker je ta volilna pravica kršena na vnebo-upižoč način v našem slučaju s tem, da se je teritorij za 4. tržaško volilno telo vzel pri sestavljanju volilnih imenikov drugače, kakor ga je hotel imeti zakonodajalec, mora Ces. Kralj. Namestništvo ugoditi reklamacijam, s katerimi se bo zahteval prenos pometa v I. volilno telo (Sv. Jakob-Staro Mesto) vpisanih volilcev v 4. volilno telo (Sv. Vit-Carbola Zgoranja).

Posledice, ki bi jih potrditev očitne nepostavnosti magistratove od strani Namestništva prinesla s seboj, so nedogledne.

Ljudstvo, in posebno tržaško slovensko ljudstvo, se zaveda svojih političnih pravic in je pripravljeno iz nepremagljivega nagona politične samoobrane nastopiti v njih obrambo: caveant consules!

W.
Prosimo zaupnike po vsej okolici, ki so prevzeli reklamacije izpuščenih naših volilcev, da nemudoma prinesejo ali dopsiljejo v reklamacijsko centralo v „Narodni Domu“, vsaj ona pravilno spisana in podpisana potrdila o enoletnem bivanju, da jih zamoremo še pravočasno predložiti redarstvenim, vziroma namestništvu oblasti, ker ista potrebuje več dni v poizvedovanje navedenih podatkov predno jih potrdi!

Rojaki na delo! Minolo je že 8 dni reklamacijskega postopanja in danes teden bo isto zaključeno, kajti že v sredo 24. tega meseca ob 4. uri popoldne neha ne- navadno kratka doba volilnih priprav. Naše ljudstvo se je kar prvega dne začelo s hvalevredno pozornostjo zanimati za volilne imenike in tudi politično društvo od svoje strani je napelo pač vse razpoložive sile, da vstreže po možnosti svojim rojakom v tej silno važni politični akciji. Da-si nismo novinci v volilnih pripravah, vendar ni reklamiranje za naše ljudstvo lahka stvar in včasih treba obilo vprav požrtvovalne vstrajnosti in potrpežljivosti, da se doseže vse potrebne informacije in dokaze. Razposlalo se je ogromno število pozivov na vse strani. Žal že marsikdo je moral napraviti zaman tudi dolgih poti in zgubljati mnogo dragega časa predno se mu je posrečilo urediti svojo zadevo. Liste so res jako pomanjkljive, da-si se to vsakomur ne dozdeva na prvi pogled, ali navesti bi se dalo izglede, ko izmed skupin 20 in celo 25 upravičenih volilcev ni bilo najti niti enega vpisanega imena. Velik križ je s slavno policijo, ki noče potrditi dotičnega spisa dokler ni vse do zadnje pičice dokazano; ali tak dokaz je včasih nemogoč, ker so zglasilni listi redarstva res še precej nepopolni. Razven tega zdí se, da na policijskem uradu niso niti obveščeni o vseh premembah hišnih števil, kar jih je izvršil naš slavní magistrat tekom zadnjih mesecev zlasti v predmestjih. Tako se je nakopičilo v centrali ogromno število še nedovršenih reklamacij in naloga nas vseh mora biti, da pojedmo na roko našim volilnim pisarnam z marljivim poizvedovanjem pri zamudnih strankah in z donajanjem dopolnilnih informacij v krogih, ki so nam pristopni. Torej še je čas rojaki, da z marljivim in vstrajnim delom v reklamacijskih uradih pripravimo tekom prihodnjih dni stotinam naših rojakov do neizmerno važne politične pravice.

Volilci IV. mestnega okraja. Volilni odbor IV. mestnega okraja sklicuje za soboto dne 20. t. m. volilen shod v gostilni „New-York“ v ulici Gian Rinaldo Carli št. 10 pri sv. Andreju. Predstavi se svojim volilcem g. Ivan Škerjanc. Rojaki naj blagovolijo opozoriti vse volilce tega okraja, da pridejo na shod.

Bil sem volilec 1907. leta, torej bom volilec tudi sedaj! Tako pravijo mnogi in se ne marajo potruditi do naših volilskih pisarn, da bi se prepričali, če so res vpisani v volilskem imeniku. Rekli smo že in ponoviti moramo, da se vara mnogokateri, ki tako misli in govori. Ravno letos je izpuščenih na sto in sto naših volilcev iz leta 1907., ker so naši sovražniki poskusili vse možno, da bi slovenske volilce oropali njihove volilne pravice.

Za reklamacije je še malo dni časa. Ne čakajmo zadnjega dne. Storimo takoj svojo narodno dolžnost!

Volilni sestanek III. okraja. Danes zvečer, ob 8. uri, bo volilni sestanek v gostilni „Al due raspi“ (Kodrič), ulica Istituto št. 2. Prosimo zaupnike III. okraja, da pri-

dejo vsi na ta sestanek in da agitirajo med svojimi znanci, da bo tudi ta sestanek dobro obiskan. Na teh volitvah moramo dokazati, da je tudi v tretjem okraju več Slovencev, nego se splošno misli.

Uglednim župnijskim in občinskim uradom. Mnogi slovenski volilci, ki so izpuščeni iz volilnega imenika za državnozbornske volitve potrebujejo v svrhu reklamacije svoje volilne pravice uradna potrdila, da dokažejo svojo domovinsko pravico oziroma datum svojega rojstva.

V ta namen so si dovolili naprositi reklamacijski uradi političnega društva „Edinost“ potom dopisnic razne župnijske in občinske urade na Goriškem, v Istri in na Notranjskem, da se jim za določene osebe, ki so vselej sopolpisane dopsiljejo kar naravnost in čim prej taka uradna potrdila. Ista so po zakonu koleka prosta. V nadi, da se od strani uglednih uradov nemudoma vstreže izraženi prošnji se zahvaljuje vsem župnijskim in občinskim uradom že v naprej Reklamacijska Centrala v Trstu Narodni Dom.

K poročilu o shodu na Cesti. V včerajšnjem poročilu o shodu volilcev na Cesti pri sv. Križu se je vrinila pomota, ki kvaril smisel dotičnega stavka, ki bi se imel glasiti: „V to svrhu povzdige našega kmetijstva, naj se podžavijo tudi železnice.“ (In ne: priklučijo!)

Zmagovalci iz Turina prispejo v Ljubljano danes zvečer. Ljubljancani jim prirede sijajen vsprejem.

Prošnja za potujoče dijake. (Po neljubi pomoti je ta poziv zakasnil.) Tržačani! Rodoljubi! Že enkrat smo se obrnili do Vas s klicem po pomoči, a žalibog brez uspeha. Naša prošnja je bil klic umirajočega v puščavi. Zoper naše pričakovanje se ni nihče odzval. Ne znamo si tega tolmčiti. Saj ste bili Tržačani vedno naklonjeni naprednemu slovenskemu dijaštvu in ste to tudi pri vsaki priliki dokazali! Zakaj naj bi sedaj ravnali drugače? — Zamislite se v položaj ubogega dijaka, ki med počitnicami potuje, da si na ta način razširi obzorje!

Obrčamo se ponovno do Vas s prošnjo, da priskočite na pomoč slovenskemu potujočemu dijaku s tem, da mu daste brezplačno prenočišče. Storite to! Prihranite revnemu dijaku, ki je vse leto varčeval. Ie da si more v počitnicah ogledati svet, ne potrebne izdatke za draga prenočišča! Če prepustite revnemu dijaku za eno noč postelj, mu odvzemetes veliko breme, a sami ne trpite nobene škode. Uvažujte to!

Kdo od bivših dijakov se ne spominja na počitniška potovanja, na katerih je užival podporo rodoljubov? Zakaj se ne izkaže tem dobrotnikom hvaležnega s tem, da pomoga z brezplačnim prenočiščem potujočim dijakom. Prilika je tu!

Uverjeni smo, da je v Trstu mnogo rodoljubnih rodbin, ki bi lahko, brez škode, dale brezplačno na razpolago postelj za počitniške potujočemu dijaku. Prosimo torej še enkrat vse tiste cenjene rodoljube, naj takrat uslišijo našo prošnjo.

S to majhno žrtvijo koristijo ogromno revnemu, samemu sebi prepuščenemu slov. dijaštvu. Že zadnjič smo Vas opozorili na koristi počitniškega potovanja, mislimo zato, da bi bilo to danes odveč.

Apeliramo še enkrat na Vas v imenu s am o pomoči in v trdnem upanju da ne ostanemo zapuščeni. Od Vas je sedaj odvisno: ali naj slov. dijak še prihaja v Trst, občudovat Vašo vstrajnost in delo, ali naj ostane doma in vsled Vaše krivde zgubi koristi počitniškega potovanja v Trst, največje slovensko mesto. Zavedite se vsled tega pravočasno te dolžnosti. Prosimo in pozivljamo Vas, cenjeni rodoljubi: uslišite našo prošnjo in naznanite nemudoma potom dopisnice svoj cenjeni naslov: ak. fer. dr. Prosveta — Ljubljana — Mestni dom.

Vsem tistim cenjenim rodoljubom, ki se odzovejo klicu po pomoči, bodi na tem mestu v imenu potujočega dijaštva izrečena iskrena zahvala.

Počitniška Zveza v Ljubljani.
Hrvatska učiteljska na laški šoli! Pod tem naslovom prinaša večerni „Piccolo“ z dne 15. t. m. dopis iz Fontan pri Poreču. Dopisnik bridko toži, da je na tamošnji laški šoli suša in to po krivdi hrvatskega učiteljstva. Pajaco z Goldonijevega trga trdi, da je učiteljica s pomočjo enega hrvatskih članov krajnega šolskega sveta silila vse otroke v hrvatsko šolo in da se je na laško šolo vpisalo le 7, recí sedem otrok — med tem, ko da jih je bilo prej 30!!!

Dopisnik, ki se gotovo nahaja v bližini tamošnjega graščaka, ki je edini Lah v Fontanah, bi hotel revno učiteljico, ki gotovo ni nič kriva — kar linčati!

Mi, ki živimo tu v Trstu, ki pa poznamo Fontane in prebivalstvo, lahko rečemo mirno vestjo, da je od onih sedem otrok na tamošnji laški šoli — vsaj polovica Hrvatskih!

Laške šole v Fontanah ni bilo treba nikdar ustanavljati, ker tam Lahov ni!! Ako pa so jo ustanovili, so stajili to le z namenom, ki ni pošten, ki se jim je pa, hvala bogu, izjalovil! V Fontanah živi pošteno hrvatsko ljudstvo, ki je vredno, da bi se vzgledovali v njem vsi našinci in je torej naravno, da je tamošnja laška šola zrela za zapretje!

Odlikov. tovarna sodovke in šampanjsko šumečih pokalic
z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Rimu l. 1910.

Viljem Hribar
na Opčinah 191

naznanja cenj. odjemalcem da ima glavno zalogo za bodočo sezono cevi (cilindrov) ogljenčeve kisline za pivo.
Priporoča se tudi za odjem pokalic in sodovke.
Za točno postrežbo se jamči.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij
:: Paolo Gastwirth ::
TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmerne.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne in kadilne dvorane v najnovejšem slogu. — SPEČJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

Na obroke! **JAKOB DUBINSKY** **Na obroke!**
TRST — ulica dell' Olmo št. 1, II. nadstropje — Trst

Velika izbira izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga
ter moške in ženske suknje. 107

UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cene brez konkurence.

Da, gospod! Tudi Vam
priporočamo pivo dvojnega kvasa
Sveti Štefan
(Pozor na založno znamko „Sveti Štefan“)
izdelek iz mestne tovarne piva Budimpešta Kötány. Stara znamka svetovnega pomena.
Prodaja se v boljših prodajalnih jestvini.

Glavna zaloga: R. Gregorich
Trst, via Valdirivo 32. - Tel. 2201. (C.)

Krojačnica za civiliste in vojake .:
Franjo Polanec
v Trstu, via S. Giacomo (Corso) 6, II. n.
Priporoča se slavnem občinstvu in vojaštvu za vakovrstna dela. Blago prve vrste, delo solidno, cene zmerne.

Velika pekarna in sladličarna
Trst, ulica Istria št. 8 opravljena po najmodernejšem sistemu. — Prodajam svež kruh 3 krat na dan, ter razne sladčice. biškote in likerje.
Za obilen obisk se priporočam
583 **Josip Fabjan.**

Srečen dom!
Gospodična čednega vedenja in lepe postave, iz dobre solidne hiše, najde potom tega inserata svojo bodočo srečo. Ponudbe s prilogo slike ter natančno adreso se pošlje pod šifro 50-000 P. 8091 na Haasenstein & Vogler A. G. WIEN I. Neumarkt 3. — STROGO DISKRETNNO.

UMETNI ZOBJE
Plombiranje zobov
Izdiranje zobov brez vsake bolečine
Dr. J. Čermák | V. Tuscher
: zobozdravnik : koncesij. zobni tehnik
... TRST ...
ulica della Caserma št 13. II. n.

Korespondenta
za italijanski, hrvatski (srbski) jezik, ki obvladuje tudi nemščino in češčino, išče veliko industrialno podjetje. Samo mlajše, popolne in samostojne moči naj se ponudijo pod „W. S. 9438“, Rudolf Mosse, Dunaj I., Seilerstättle 2.

Simić & Co. - Trst
ul. S. Anastasio 8-10
OBAVLJA
Agenturske in komisij. posle
Bavi se s prodajo kolonijalnega blaga in nakupom dež. pridelkov.

Pozor! Stara in prva slov. tvrdka na Primorskem
priporoča slav. občinstvu svojo „Pfaff Gritzner“ in družih tovarn za krojače, čevljarje in domačo rabo. - Ima tudi v zalogi dvokolesa „Primier“, „Ipag“ in „Courier“. - Prodaja tudi na mesečne obroke. - Za dobroto istih se jamči. — — —
Se priporoča slav. občinstvu **JOSIP DEKLEVA**
GORICA — ulica Mustelple št. 1 — GORICA

Zahtevajte »Kolinsko Cikorijo!«

R. Gasperini, Trst
Telefon št. 1974. SPEDITER Via Economo št. 10

Prevozno podjetje
o. kr. avstrijskih drž. železnice 2051
Sprejme razcarinjane kakoršnegasbodi blaga iz mitnic, dostavljanje na dom.
POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE,
Zastopstvo tvrdke „CEMENT“
Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spljetu.
PRODAJA NA DROBNO. CENE BREZ KONKURENCE.

Kaki Lahi da žive v Fontanah, naj po- kaže sledeči slučaj: Pred 16 leti smo se peljali trojica preko Poreča v Fontane. Ker smo govorili slovenski, so nam v Poreču zvižgali! Prišedši v Fontane smo to povedali tamošnjim kmetom korenjakom. Kakor bi trenil so se razšli in se takoj na to vrnili oboroženi s puškami, češ, da hočejo na laške s . . . (tako so se namreč izražali oni) v Poreč!

Imeli smo dokaj truda, da smo zbrane kmete pomirili in pregovorili, naj podivjano druhal v Poreču puščajo na miru. Lahov, izvemši graščaka in „plovana“ (duhovnika), ni bilo tedaj v Fontanah. Komu so torej Italijani otvorili laško šolo v Fontanah? Ko bi imeli še kaj sramu, bi se morali srmovati sami sebe, da uganjajo take pajacade na slovanskih tleh; a ker nimajo nikakega srama, si še upajo pisati v novine o svojih nesramnih predvzrokih!!! Vrlim Fontancem in njih vrlim ženam naše iskrene čestitke na možatem nastopanju za pošteno narodno šolo! Slovenci in Slovenke! Vzgledujte se v bratih pri Poreču!

Tržaška podružnica Slovenskega planinskega društva priredi prihodnjo nedeljo, 21. maja 1911 svoj pomladanski izlet na Caven, ki je radi svoje ugodne lege in krasnega razgleda, ki ga nudi, najbolj obiskovan vrh obsežnega Trnovskega gozda. Zato si je tržaška podružnica Slov. planinskega društva preskrbela za obiskovalce Čavna posebno spominsko knjigo, ki jo v nedeljo izroči gozdnemu čuvaju na Čavnu. Člani S. P. D. in eventuelni gostje se odpeljejo v soboto, dne 20. maja 1911.

Birma v Trstu. Kakor smo že poročali, bo gospod škof monsignor Andrej Karlin delil letos zakrament sv. birme od 21. t. m. do 14. junija. Prihodnjo nedeljo bo birma v župni cerkvi sv. Jakoba po sv. maši, ki prične ob 10. uri; v četrtek, dne 1. junija pa v župni cerkvi Starega sv. Antona po maši, ki prične ob 10.30 uri dopoldne.

Tržaška mala kronika.

Tatvine pekovskega pomočnika. G. Rihard Novak, lastnik pekarnice v ul. Farneto št. 11, je imel v svoji službi kakor pomočnika, 20-letnega Petra Joviča iz Dernaša v Dalmaciji. Nekaj mesecev sem je gospodarju dan za dnem zmanjkalo iz predala nekaj denarja, ne da bi mogel priti tuda na sled. Slednjič je njegov sum padel na Joviča, preiskal je njegov kovček (Jovič je stanoval pri gospodarju) in notri je našel lep znesek 1020 K v bankovcih. Jovič je najprej tajil, da bi sploh on imel toliko denarja, potem je rekel, da mu ga je izročil neki prijatelj v srambo. Na podlagi gospodarjeve ovadbe je bil Jovič aretiran.

Sin proti lastni materi. Alojz Stanzel, 31-leten delavec, stanujoč v ul. S. Filippa 14, je lenuh, ki mu delo ne diši, in kljub svoji starosti zahteva, da ga hrani njegova revna mati. Predsinočnjem je nepridiprav zopet zahteval denarja od matere, in ker ni dosegel svojega namena, je začel razsajati in razbijati, kar mu je prišlo pod roko. Hotel je tudi udariti mater, ki se je pred njegovo besnostjo rešila le z begom. Hudobni sin je bil aretiran.

Maščevanje. Danijel Amadeo, star 44 let iz Sv. Petra na Braču, mornar, je bil nedavno kaznovan radi zlobne poškodbe tujega imetja. Razbil je namreč iz hudobije par šip v gostilni „Alla Grotta“. Včeraj je gospodarju te gostilne in še drugim zažugal, da jih bo „fental“. Preselil se je zato zopet v luknjo.

Loterijske številke, izžrebane dne 17. maja 1911:

Brno 63 15 23 59 22
Inomost 15 89 19 35 47

Koledar in vreme. — Danes: Vnancij sp. — Jutri: Celestin pap.
Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 22° Cels. Vreme včeraj: oblačno, zvečer dež.

Vremenska napoved za Primorsko: Motno, tupa tam dež. Temperatura malo spremenjena. Zmerni vetrovi.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Trst“. Na večstransko izraženo željo se z ozirom na predstojajoče državnozbornske volitve mesto naznanjene predstave operete „Valčkov čar“, ki se jo preloži na poznejši čas, uprizori dne 28. t. m. v Barkovljah Emin Carevo „Zimsko sonce“. Sodelovalo bo oboje dramatičnega društva. Toliko na znanje bratskim društvom.

V petek vaja za moški zbor. Kapelnik M. Polič, nakar posebno opozarjamo vse gg. pevce in pevke. Pomožni učitelj (podružnice): g. R. Maté. Vaje se vrše v gledališki dvorani „Nar. doma“. Prosimo točne in polnoštevilne vdeležbe. Novi pevci in pevke dobrodošli.

Pevsko društvo „Iirija“ pri Sv. Jakobu priredi prihodnjo nedeljo dne 21. t. m. koncert v „Nar. domu“ pri Sv. Ivanu z mnogovrstnim in jako zanimivim vspeodom. Razum pevskih in godbenih točk se bo predstavljala igra „Brat Sokol“, po vsem tem pa bo ples do polnoči. Vstopnina za osebo je 60 stotink, k plesu za moške 1 krono, za ženske 80 stotink. Odbor pričakuje mnogoštevilne udeležbe.

Čitalnica pri sv. Jakobu opozarja gg. pevce in pevke na pevsko vajo, ki se vrši

danes točno ob 8. uri zvečer. — Ker se bo vršil važen pogovor glede izleta in družnih društvenih zadev, prosimo, naj nihče ne izostane.

Dramatično društvo v Trstu ima danes ob navadni uri zvečer odborovo sejo. Vse gospode odbornike uljudno prosim, da bi vsi in zanesljivo prišli. Predsednik.

Nar. del. organizacija.

Skupine „Linoleum“ in „Plinarna“ imajo danes, ob 8. uri zvečer sestanek v prostorih NDO pri sv. Jakobu.

Člani NDO iz „čistilnice olja“ (Spremitura oli) naj pridejo danes, ob 8. uri zvečer v prostore NDO pri sv. Jakobu.

Skupine „Sv. Marko, Strudolf in Lloyd“ imajo sestanek v petek, dne 19. t. m. ob 7. uri zvečer v prostorih NDO. pri sv. Jakobu.

Delavci iz delavnice „Società Anonima Metallurgica“ so vabljeni na sestanek za petek ob 8. uri zvečer v prostore NDO pri sv. Jakobu.

Krajevna skupina NDO v Škednju sklicuje za soboto, dne 20. t. m. ob 8. uri zv. v prostore „Gospodar. društva“ v Škednju sestanek. Vabljeni so vsi člani posebno pa delavci iz plavža in tovarne čistilnice petroleuma, da se vdeležijo tega važnega sestanka.

D A R O V I.

— Za stavbeni fond slov. šole so nabrali zavedni volilci v gostilni „All' Alba 8 K. Denar hrani uprava.

Vesti iz Istre.

Javni volilni shodi v Istri. K večrajšnji naši notici pod tem naslovom imamo pridodati, da skliče javni volilni shod deželni poslanec g. Josip Pangerc na praznik dne 25. t. m. ob 4. uri popoldne v Predloko — občina Dekani.

Priporočamo našemu občinstvu te in sosednjih občin, da se mnogoštevilno udeležijo tega shoda, ki je posebne važnosti zaradi predstojajočih volitev za državni zbor.

Hiša na prodaj z zemljiščem v Roco'u. Oglasiti se v zalogi krme ulica Giulia št. 33. 867

Soba lepo meblirana, zračna se odda v najem pri slovenski družini v bližini Narodnega doma in južnega kolodvora, ulica Pauliana št. 6, vrata 7. 866

150 hl belega vipavskega vina najbolje kvalitete na razpogo blizu kolodvora Štanjel. Cene zmerne. Natančneje pri Kette Antona, Opčine 169 808

Iščem na račun dobrodočo gostilno v kakem tgu blizu železniške postaje ali v bližini kakega mesta. Za naslov naj se vpraša Inzeratni oddelek „Edinosti“ pod št. 848. 848

Upokojenec z lepo pisavo, večš slovenskega, nemškega in italijanskega jezika išče kakoršnokoli službo. Ponudbe na Inzeratni oddelek Edinosti pod „Upokojenec“ št. 851. 851

Pijte samo „Tolstovrsko slatino“. Naroči se v Tolstom vrhu, Guštanj, Koroško. 736

Albanija in Albanci. Spisal: Niko Ninič. Cena 20 vin. Albansko vprašanje je zopet na dnevnem redu in dežela v revoluciji. Kogar torej zanima ta čudna dežela, naj kupi gori omenjeno zanimivo brošurico, ki se dobi v vseh slov. knjigarnah. 717

Josip Trampuš Trst, ulica Industrija št. 3 (Sv. Jakob) priporoča svojo pekarijo. Večkrat na dan svež kruh. — Zaloga moka vsake vrste iz prvih mlinov. Vino in likerji v steklenicah. Sladčice in biškoti. 1928

Proda se ro nizki ceni mala prodajalna (octegin) za prodajo sadja, zelenjave, piva, vina, mleka, masla itd. Naslov pove Edinost pod št. 819. 819

Delavnica čevljev Domenico Centrone priporoča svojo delavnico čevljev, katera se nahaja v Trstu, ulica della Guardia 27. Sprejema se naročila po meri in popravke. 441

Josip Semulič
TRST, ulica dell' Istituto št. 5
Priporoča slav. občinstvu SVOJO PEKARNO in SLADČICARNO, v kateri se dobi cel dan svež kruh in raznovrstne sladčice. Moka iz I. mlincev ter mas'lo. Likeri, vino in pivo v stekl. Postrežba tudi na dom.

Hans Schmidt
tehnični zobozdravnik
TELEFON TRST št. 1085. ul. della Zonta št. 7, I. 1995

Po najvišjem pooblaščenju ces. in kr. apostolskega Veličanstva
XXVIII. c. kr. državna loterija
za skupne vojaške dobrodelne svrhe.
TA DENARNA LOTERIJA, edina v Avstriji zakonito dovoljena, vsebuje 21.135 dobitkov v gotovini v skupni svoti 620.000 kron.
Glavni dobitek: 200.000 K.
Žrebanje se bo vršilo javno 22. junija 1911. Srečka stane 4 krone.
Srečke se dobijo pri oddelku za državne loterije na Dunaju III. Verdere Zollamtstrasse 7, v loterijskih kolekturah, tobakernah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Igralni načrti za kupovalce srečk brezplačno. Srečke se pošiljajo poštne prosto.
Od c. kr. loterijske direktije (Oddelek za drž. loterije)

Velik izbor daril za birmo
v prodajalnici zlatanine in ur
Michele Norsa
Trst, Corso 37.
Prodaja. - Popravki. - Zamenjava.
ZMERNE CENE.
Kupujejo se dragocenosti, zlato, srebro itd. itd.
Izvršuje se vsakovrstna zlatarska dela. — Za eksaktnost se jamči.

Dr. Karl Ernst
untv. med. zobozdravnik
Trst, Piazza C. Goldoni št. 5, II. nadstropje.
Sprejema od 9—1. in od 3—6. pop.

Kron 6200!
AUTOMOBILI FORD 1911
Največja tovarna sveta. Izdelovanje letno 40 000 voz odinega tipa CHASSIS 20 HP šest raznih tipov kočij. Kočija „FORD“ je najpopolnejša, najhitrejša in najekonomičnejša kar jih obstoji. — GENERALNI ZASTOPNIK
ANTON SKERL. TRST
Piazza Goldoni 10—11, Tel. 1734
Velika centralna garaža, ulica del Bachi 16, vogal ulica Baschetto TELEFON 2247. STOCK PNEUM GOODRICH (amerikanske).
Automobili na posodo po zmerni ceni.
Varnost in vzdrževanje avtomobilov. — Solidna postrežba.

Vek. Petrovčič
čevljarški mojster
Trst, ul. Barr. vecchia 40.
Zaloga izdelanih domačih čevljev.
Sprejemajo se naročila po meri.

Čistilne kroglice
osvežujoče iz rastlinskih snovi
ure, ujejo črevesno delovanje; zelo uspešne proti hemoroidam, prenapoljenosti in krvi, glavobolu itd. 1 skatija stane 50 vinarjev.
Lekarna „AL GALENO“
Trst, ulica S. Cilino.

Potovalka
popolno znanje srbohrvaščine za Hrvatsko-Slavonijo išče uvozna tovarna žveplenk.
Ponudbe sub „F. S. 2231“
Trst, poste restante „Giardino“.

1861 Pol stoletja uspehov 1911
V vseh lekarnah v Trstu in zunaj se dobé
Pastiglie Prendini
proti kašlju
bolezni v grlu, hripavosti, kataru
Glavna zaloga: LEKARNA PRENDINI.
Preprodajalec velik popust.

Dvokolesa, šivalni in kmetijski stroji
gramofoni se dobivajo po čudovito nizki ceni pri
Batjelu v Gorici
Stalna ulica št. 3—4. Mehanična delavnica. Prodaja tudi na obroke. Ceniki franco. OPOMBA. Kdor mi dvokolo, gramofon in šivalni stroj proda, dobi za nagrado eno novo dvokolo.

Hans Scheidler
zobotehnik
bivši: prvi Dr. Ferdinanda Tanzer zobotehnik
Sprejema od 9—1 in od 3—6. 575
Trst, Piazza C. Goldoni št. 5, II.

Razglas.
Daje se na znanje, da se bo vršila dne 21. maja 1911 v občinskem uradu v Dutovljah javna
prostovoljna zmanjševalna dražnja
za zgradbo novega občinskega vodnjaka. Dražbeni pogoji se pregledajo dne 21. maja 1911 pri županstvu v Dutovljah. Podvzetnik dela mora položiti 10% varščine pred dražbo.

Mehanična delavnica
F. Miheučič & F. Venutti
Trst, Via Tiziano Veccellio 4.
Popravlja in postavlja stroje in parne kotle, parne motorje, na plin, benzin in nafto. — Industrijalne instalacije vsake vrste: mlina, stiskalnice in čistilnice. — Specijaliteta žag za kamnje, stiskalnice za grozdje; stroji za obdelovanje lesa — Izdelovanje — oblik in vzorcev za testenine in biškote. — Zaloga novih in starih motorjev, brizgalnic, strojev za vzdrževanje zidarskega materijala, mletje kave. — drož in drugih tehničnih predmetov. —